

Redegjørelse aktsomhetsvurderinger 2023

Til lesere av rapporten

Næringslivet har betydelig innvirkning på mennesker, samfunn, klima og miljø. Lundhs AS mener derfor at det er avgjørende å ta ansvar for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Lundhs AS vil derfor gjøre aktsomhetsvurderinger i henhold til god praksis, og årlig rapportere på arbeidet etter kravene angitt i Åpenhetsloven.

Der forventes det at vi gjennomfører aktsomhetsvurderinger og følger FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Det innebærer at vi systematisk kartlegger, forebygger, begrenser og rapporterer om hvordan vi håndterer risiko for negativ påvirkning, og at vi tar ansvar for å identifisere og rette opp skade som vi direkte eller indirekte har påvirket mennesker, samfunn og miljø/klima.

Forord av daglig leder

Til våre interessenter,

I Lundhs AS er vi forpliktet til å handle ansvarlig og transparent i alle ledd av vår virksomhet. Åpenhetsloven, som trådte i kraft 1. juli 2022, er et viktig skritt mot større åpenhet rundt virksomhetens arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Vi i Lundhs AS tar disse forpliktelsene på alvor og er stolte over å kunne presentere vår årlige redegjørelse som viser hvordan vi jobber med aktsomhetsvurderinger i tråd med lovens krav.

Vår redegjørelse er et resultat av et grundig arbeid og samarbeid på tvers av organisasjonen, og med våre interessenter, for å sikre at vi ikke bare etterlever lovens krav, men også bidrar positivt til samfunnet og miljøet vi opererer i. Vi erkjenner viktigheten av å være transparente om våre faktiske eller potensielle negative innvirkninger på mennesker, samfunn og miljø, og hvordan vi håndterer disse utfordringene.

Som daglig leder i Lundhs AS, er jeg personlig engasjert i dette arbeidet og forsikrer at vi kontinuerlig vil strebe etter å forbedre våre prosesser og praksiser. Vi inviterer dere til å lese vår redegjørelse og gi oss tilbakemeldinger, slik at vi sammen kan bygge en mer ansvarlig og bærekraftig fremtid.

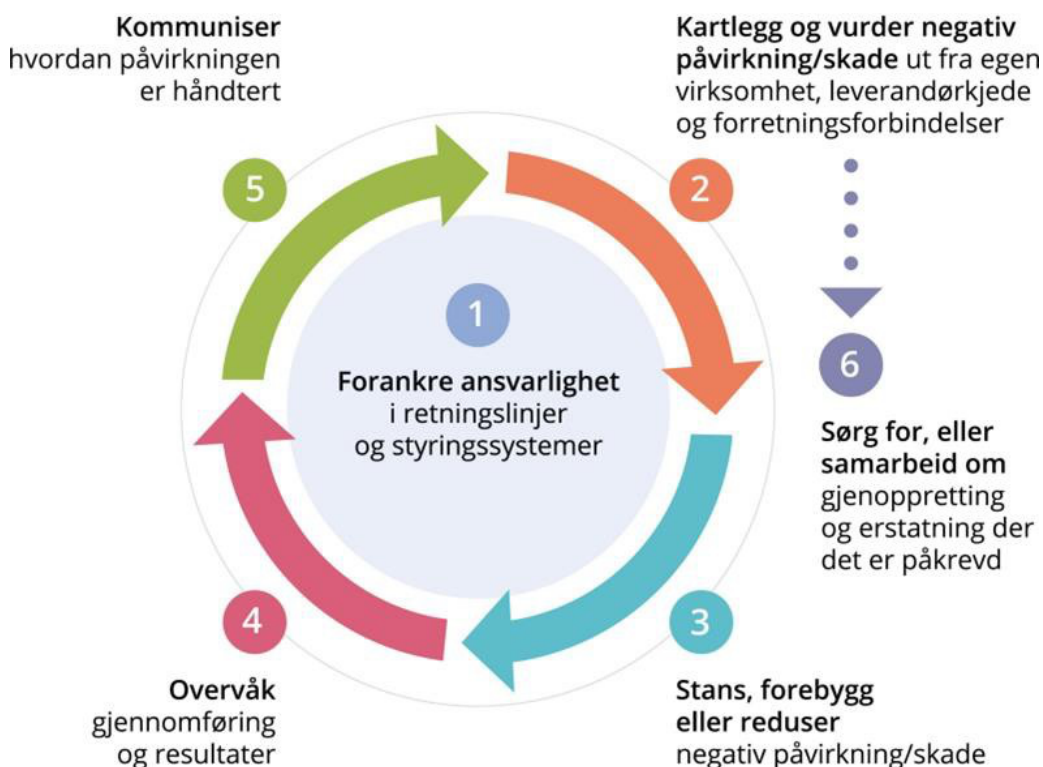
Med vennlig hilsen,

Thor-Anders Lundh Håkestad
Daglig leder

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten tar utgangspunkt i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter, samt OECDs metodikk for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv, som er vist i modell under.

Kilde modell: [Innføring i OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger – Ansvarlig Næringsliv \(responsiblebusiness.no\)](https://responsiblebusiness.no)

Vi anser god praksis for aktsomhetsvurderinger å være transparent om våre faktiske eller potensielle negative innvirkninger på mennesker, samfunn og miljø, og hvordan vi håndterer dette på best mulig måte i samråd med våre interessenter.

Lundhs AS er omfattet av åpenhetsloven og plikter å offentlig redegjøre for de aktsomhetsvurderingene som foretas. Redegjørelsen skal oppdateres og publiseres på selskapets nettside innen 30. juni hvert år og ellers ved vesentlige endringer i virksomhetens risikovurderinger.

Redegjørelsen dekker aktsomhetsvurderinger i Lundhs AS på følgende hovedområder:

- Omfang – en generell beskrivelse av Lundhs' organisering og driftsområde.
- Retningslinjer og rutiner for å håndtere faktiske og mulige negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.
- Opplysninger om arbeidet med å avdekke negative konsekvenser og vesentlig risiko.
- Opplysninger om tiltak som er iverksatt eller planlegges å iverksette, og resultatet eller forventede resultater av disse tiltakene.

Nøkkelinformasjon om bedriften og leverandørkjeden

Navn på bedriften

Lundhs AS

Adresse for hovedkontor

Kanalgata 59, 3263 Larvik

Antall ansatte ved utgangen av 2023

136

Omsetning i 2023

Ca. 425 mill. NOK

Lundhs er Nord-Europas største produsent av naturstein og opererer 8 steinbrudd, syv av disse i Larvik hvor også hovedkontoret ligger, og ett i Sirevåg.

Lundhs eksporterer råblokker av larvikitt og anortositt til videreforedling på fabrikker og til forhandlere i hovedsakelig Kina, Italia, India, Spania, Vietnam, Pakistan og Algerie. Disse fabrikkene er Lundhs' primærkunder. I tillegg samarbeider vi med ulike distributører i Norge, England, Tyskland, Canada og USA hvor vi markedsfører våre steiner under Lundhs Real Stone.

Hel- og deleide selskaper

Stone Supply AS (83%)

North Sea Stone Industry AS (NSSI) (67%)

Lundhs Eiendom (100%)

Blue Pearl AS (100%)

Larvikite AS (100%)

Emerald Pearl (100%)

Palin Granitt OY (40%)

Lundhs vil i løpet av kommende år vurdere hvorvidt og hvordan disse underselskapene skal innlemmes i våre aktsomhetsvurderinger. For i år gjelder derfor denne redegjørelsen for selskapet Lundhs AS.

Fagorganisering

Lundhs har en tariffavtale med Fellesforbundet på steinindustrioverenskomsten. Denne består hovedsakelig av Lundhs og andre store bergverksbedrifter. Våre ansatte er primært organisert i Fellesforbundet.

Bedriftens struktur

Lundhs AS inngår i et konsern med totalt 7 selskaper og har 6 datterselskaper. Selskapet er eid av MELA STEIN AS (50%) og Treschow-Fritzøe AS (50%). Selskapet har i rapporteringsåret 5 avdelinger under daglig leder: Produksjon, Salg, Ressursforvaltning, Økonomi og Marketing & Forretningsutvikling.

Navn, tittel for og e-post kontaktperson for rapporten

Spørsmål om redegjørelsen kan rettes til Bærekraft koordinator Anne Magnhild Sundet (ams@lundhs.no)

Informasjon om innkjøpsmodell og leverandørkjeden(e)

Innkjøpsprosessen i Lundhs AS består av identifisering av behov, sammenlikning av priser fra alternative leverandører, gjennomføring av forhandlinger, inngåelse av avtale og oppfølging av leveranse. Kriterier for valg av leverandør vil i tillegg til pris være kvalitet og en leverandør som vi kan bygge et langsiktig samarbeid med. Policy på beløpsgrenser er etablert i Continia og Visma Expense.

Ved innkjøp av maskiner og utstyr er HMS viktig for valget. Der det er relevant skal miljøkrav stilles til leverandøren. Lundhs AS anser ansvarlig innkjøp som et av våre viktigste virkemidler i arbeidet for bærekraftig forretningspraksis. Lundhs AS skal tilpasse våre innkjøp slik at vi styrker, og ikke undergraver, leverandørers forutsetning til å levere på kravene vi stiller for å sikre gode forhold for mennesker, samfunn og miljø.

Primærkunder

Premiumsteinen som utgjør 14,5% av forekomsten eksporteres verden over. Fabrikkene som videreforedler steinblokkene, er våre primærkunder. Våre største markeder for eksport i 2023 er Kina, Italia, India, Spania, Vietnam, Pakistan og Algerie.

Markedsføringssamarbeid

Vi estimerer at rundt 90% av vår premiumstein brukes til overflater til innen- og utendørs bruk. For å sikre synlighet ovenfor beslutningstakere rundt hvilke materialer som skal brukes, har vi valgt å markedsføre aktuelle bruksområder for alle Lundhs' materialer under merkevaren Lundhs Real Stone (LRS).

Vi har utarbeidet to konsepter, ett mot forhandlere og ett mot profesjonelle aktører. Forhandlerkonseptet baseres på et markedsføringssamarbeid hvor alle involverte parter i verdikjeden, fra uttak i brudd og videreforedling til ferdig installert produkt, sørger for full sporbarhet. Dette konseptet er iverksatt i Norge, England og Nord-Amerika. Alle forbrukere som kjøper en benkeplate får utlevert et opprinnelsesbevis med sporbart nummer til den opprinnelige steinblokken.

I konseptet for profesjonelle bistår Lundhs med veiledning rundt valg av fabrikk, teknisk informasjon og prøver, samt opplæring om naturstein.

I henhold til åpenhetsloven foretar vi aktsomhetsvurderinger av leverandørene og forretningspartnere i Lundhs Real Stone programmet – dvs. transporttjenester av blokker, primærkunder, fabrikker og distributører. Eks. på verdikjede i LRS programmet:

En full oversikt over distributører er oppført på lundhsrealstone.com

Overskuddsmasser

Vi har ulike samarbeidspartnere som viderefører overskuddsmasse til ulike formål. Eks. Feiring Bruk (pukkverk), NCC (pukkverk), Stone Supply (kystsikring), Larvikittblokk (murblokk) og Rocks of Norway (murblokk) som er etablert i våre steinbrudd, samt Beer Sten som selger landskapsstein.

Leverandørforhold og forretningsmessige relasjoner

Sammen med en ekstern tredjepart har Lundhs kategorisert våre leverandører innenfor 26 kategorier. Dette har vi gjort for å få et bedre overblikk over hvilke leverandører som leverer varer eller tjenester innenfor områder hvor det er mulig at risiko er forhøyet. Vi har fordelt våre leverandører i følgende kategorier:

- Agenter
- Arbeidsklær og verneutstyr
- Bank, finans og juridiske tjenester
- Bemanning
- Bygg, anlegg og infrastruktur – tjenester
- Byggevarer
- Distributører
- Driftsutstyr produksjon
- Drivstoff
- Elektronisk utstyr/materiale
- Energi og kraft
- Grunneiere
- Interndrift varer
- Interndrift tjenester
- It-tjenester/telefoni
- Kjemikalier
- Kjøretøy
- Markedsføring og kommunikasjon
- Offentlig etat
- Overskuddsmasser/deponi
- Samarbeidspartner
- Selskap i samme konsern
- Service kjøretøy
- Spons/medlemskap
- Teknisk og profesjonell rådgivning
- Transporttjenester

Lundhs har 505 leverandører (inkludert grunneiere), og majoriteten av våre leverandører er i første ledd lokalisert i Norge. Vår foreløpige kartlegging av leverandører viser følgende fordeling per land:

Land	Antall
------	--------

Italia	3
Sverige	2
Storbritannia	1
USA	2
Kina	1
Tyrkia	1
Norge	437
Ikke kartlagte leverandører utenfor Norge	58

Mål og fremdrift

Lundhs AS har satt langsiktige mål for arbeidet med bærekraft og aktsomhetsvurderinger. Våre tilstøtende prosessmål og fremdrift for rapporteringsåret er gjengitt her.

Våre overordnede og langsiktige mål for arbeidet er:

- Alle leverandører uansett bransjerisiko og størrelse skal risikovurderes.
- Oppfølging med dypere kartlegging av utvalgte leverandører som er vurdert til å ha forhøyet risiko for brudd på våre etiske retningslinjer.

Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret:

Mål: Kartlegge alle leverandører.

Status: Lundhs arbeider kontinuerlig med å risikokartlegge våre leverandører, men det er kun et lite utvalg som har blitt kartlagt i løpet av 2023. Gjennom rapporteringsåret har vi prioritert å forbedre våre prosesser for kategorisering og forbedret vårt system for datahåndtering. Dette bidrar til at vi bedre kan prioritere vårt arbeid etter en risikobasert tilnærming.

Mål: Utvikle ny innkjøpspraksis som integrerer ansvarlighet og bærekraft i våre innkjøpsprosesser.

Status: Ny innkjøpspraksis som integrerer ansvarlighet og bærekraft i våre innkjøpsprosesser er fortsatt i prosess for ferdigstilling. Forventes ferdigstilt i 2024.

Mål: Ansette kvinner i produksjonen.

Status: Lundhs arbeider målrettet med å ansette flere kvinner i produksjonen. I 2023 ansatte vi to kvinner i fast stilling som bruddarbeidere i produksjonen i Tvedalen, med oppstart 02.01.24.

Mål: Utvikle interne etiske retningslinjer og få på plass en personalhåndbok hvor hensynet til likestilling og ikke-diskriminering blir tatt med.

Status: Dette ble ikke prioritert i 2023, men Lundhs har sikret ytterligere ressurser gjennom ansettelse av en HR-ansvarlig og vil sørge for at målsettingen følges opp i 2024.

Mål: Vurdere om Lundhs skal ISO 9001 og ISO 45001 sertifiseres.

Status: Det ble bestemt at sertifiseringene utsettes på ubestemt tid.

Erfaringer og endringer i rapporteringsåret

Arbeidet med aktsomhetsvurderinger og utvikling av bærekraftig forretningspraksis har vært mer tid- og ressurskrevende enn antatt, samtidig som vi mistet en sentral ressurs på arbeidet i løpet av rapporteringsåret. Lundhs AS har ikke hatt tilstrekkelige ressurser til å følge opp våre ambisjoner som ønsket. Selskapet ser behov for å formalisere ansvarsområder for arbeidet internt og sikre at det settes av ressurser til både arbeid og kompetanseheving i årene fremover. Erfaringene fra 2023 har gjort oss oppmerksomme på at vi trenger tydeligere retningslinjer og en ansvarliggjøring av våre innkjøp, for å sikre grunnlaget for hensiktsmessig risikovurdering av leverandører vi handler med.

Mål for kommende år

Som nevnt har Lundhs AS satt langsiktige mål for arbeidet med bærekraft og aktsomhetsvurderinger. Basert på erfaringene fra rapporteringsåret har vi satt oss nye prosessmål for kommende rapporteringsår:

Mål: Formalisere ansvarsområder for arbeidet med aktsomhetsvurderinger på tvers av relevante avdelinger i selskapet.

Mål: Ferdigstille vår innkjøpspraksis som integrerer ansvarlighet og bærekraft i våre innkjøpsprosesser.

Mål: Sende ut minstekravskjemaer som inkluderer våre etiske retningslinjer for leverandører til 60% av våre leverandører.

Mål: Risikovurdere enkeltleverandører for uttrekk til individuell dialog.

Mål: Følge opp minimum 5 høyrisiko leverandører med dialog rundt risikoområdet for denne typen leverandør.

Mål: Etablere en systematikk for håndtering av informasjon knyttet til vår risikokartlegging.

Mål: Risikovurdere alle nye leverandører i rapporteringsåret.

Mål: Utarbeide interne etiske retningslinjer og personalhåndbok som hensyntar likestilling og ikke-diskriminering.

1. Forankring av bærekraft i virksomheten

Som en del av vårt arbeid med bærekraftig forretningspraksis i Lundhs AS har vi utviklet retningslinjer som understøtter vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger. Disse er vedtatt av ledelsen og styret, og omfatter hele virksomheten inkludert våre leverandørkjeder og forretningsforbindelser.

I de kommende underkapitlene redegjør vi for de retningslinjer som er iverksatt, og opplyser om Lundhs' organisering, planer og ressurser for arbeidet med aktsomhetsvurderinger og ansvarlig forretningspraksis.

Retningslinjer for egen virksomhet og leverandører/forretningspartnere

Retningslinjer for egen virksomhet

Da Åpenhetsloven trådte i kraft i juli 2022 kartla vi våre styringsdokumenter, og følgende retningslinjer ble revidert og godkjent av styret og ledergruppen i Lundhs:

- Ansvarlig forretningspraksis.
- Lundhs' etiske retningslinjer for leverandører.
- Minimumskriterier for innkjøp.

Ansvarlig forretningspraksis: I Lundhs AS arbeider vi for å sikre ansvarlighet og verdige forhold i våre verdikjeder. Vår virksomhet påvirker samfunnet og omgivelsene rundt oss, og det er viktig for oss at dette er en positiv påvirkning. Vi skal respektere grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter gjennom å ivareta menneskene som arbeider i egen virksomhet og i våre verdikjeder, og bidra til god ressursbruk som begrenser negativ påvirkning på miljø og klima. [\(link til nettsiden vår under bærekraft\)](#)

Lundhs' etiske retningslinjer for leverandører: Lundhs AS' etiske retningslinjer for leverandører skal sikre at våre leverandører respekterer grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter, og bidra til god ressursbruk som begrenser negativ påvirkning på miljø og klima. Varer som leveres til Lundhs AS skal være fremstilt under forhold som er forenlige med kravene angitt i de etiske retningslinjene for leverandører. Alle nye leverandører skal få tilsendt våre etiske retningslinjer for leverandører, samt måtte bekrefte at de har lest og akseptert. Eksisterende leverandører vil under vår kontinuerlige kartlegging få tilsendt våre etiske retningslinjer, samt måtte bekrefte at de har lest og akseptert. [\(link til nettsiden vår under bærekraft\)](#)

Minimumskriterier for innkjøp: Minimumskriteriene ligger til grunn for kvalifisering av leverandører for alle anskaffelser. Kriteriene har til hensikt å innhente informasjon som grunnlag for videre risikokartlegging.

Organisering av arbeidet med aktsomhetsvurderinger

Siden innføringen av åpenhetsloven har arbeidet med bærekraftig forretningspraksis og aktsomhetsvurderinger vært fordelt mellom ledergruppen, bærekraftsansvarlig og daglig leder. Bærekraftsansvarlig, daglig leder og innkjøpsansvarlige, herunder også avdelingsledere med ansvar for

innkjøp av varer og tjenester, skal sørge for utvikling og oppfølging av rutiner og policyer, opplæring av ansatte og implementering av relevante tiltak.

Innkjøpsansvarlige/Bærekraftsansvarlig skal påse at Lundhs AS arbeider kontinuerlig med aktsomhetsvurderinger, og at leverandører har tilstrekkelig kunnskap til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger i egne leverandørkjeder.

Koordineringen av arbeidet ble endret fra kommunikasjonsansvarlig til en ressurs på salg i løpet av rapporteringsåret. Som nevnt viser erfaringene fra 2023 et behov for videre tydeliggjøring av hva arbeidet med aktsomhetsvurderinger innebærer for Lundhs, slik at vi kan etterleve det ansvaret vi ønsker å ta i tråd med Åpenhetsloven.

Planer og ressurser

I 2024 vil vi revidere våre rutiner og ansvarsfordeling for å sikre kontinuerlig arbeid med å redusere risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i egen virksomhet og leverandørkjede. I løpet av rapporteringsåret har vi forbedret og ferdigstilt rutinen for å innhente svar på Lundhs' «Minimumskrav for leverandører», og vår første prioritet for kartleggingsarbeidet i 2024 er å kontakte leverandører i de definerte høyrisikokategoriene. Basert på den innledende risikokartleggingen vil vi følge opp aktuelle leverandører og iverksette forbedringstiltak der det er behov. Du kan lese mer om vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger i kapittel 2 – risikokartlegging- og vurdering.

Utover de ovennevnte retningslinjene og vår internkommunikasjon har Lundhs en overordnet bærekraftstrategi. Strategien har følgende fokusområder:

- Evigvarende produkt.
- Naturforvalter.
- Felles ansvar for mennesker og miljø i verdikjeden.
- Fremtidsrettet virksomhet.

Dette betyr blant annet at vi jobber for 100% utnyttelse av all steinen vi tar ut, og at vi skal bevare naturen mens vi er i drift og jobbe for nullutslippsløsninger i alle brudd. Lundhs vil også bidra til å øke rekruttering innenfor anlegg og bergverksindustrien, samt den lokale verdiskapningen. Fokusområdet «Felles ansvar for mennesker og miljø i verdikjeden» oppsummerer vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger og presiserer at vi skal samarbeide med våre partnere for å etterleve felles prinsipper for ansvarlighet.

Partnerskap og samarbeid med forretningsforbindelser, spesielt leverandører

Lundhs AS jobber tett med våre leverandører for at de skal bekrefte våre etiske retningslinjer. Som nevnt har vi jobbet med å forbedre våre prosesser for kategorisering og datahåndtering i 2023. Dette har vært tidkrevende, men nødvendig, for å organisere arbeidet på en måte som sikrer at vi etterlever vårt ansvar for aktsomhetsvurderinger og kan følge opp kartleggingen i tråd med vår risikobaserte tilnærming. Fire leverandører har fått tilsendt vårt skjema for minstekrav, og alle fire har akseptert Lundhs etiske retningslinjer for leverandører. Ingen formidlet sine egne etiske retningslinjer, og dette vil følges opp som en del av vårt kontinuerlig arbeid videre.

2. Risikokartlegging og -vurdering

Kartlegging handler om å identifisere risiko for skade på mennesker, samfunn og miljø. Vårt arbeid bygger på prinsippet om risikobasert tilnærming, som innebærer at vi prioriterer grundigere kartlegging og eventuelt iverksetter tiltak der vi anser det som mest sannsynlig at alvorlige risikoer utspiller seg.

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av sannsynlighet og alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at Lundhs ikke gjør noe med annen risiko. Prioriteringen setter oss derimot i stand til å fokusere våre tiltak på områder med størst negativ påvirkning først.

For å avgjøre riktig tiltak i kartleggingsarbeidet, og eventuelt ved behov for gjenoppretting av skade, vil vi også vurdere vår relasjon og påvirkningsmulighet, sammen med omfanget av vår negative påvirkning på mennesker, samfunn og miljø. Involvering av interessenter, spesielt påvirkede parter, vil være sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere eventuell faktisk negativ påvirkning på en god måte.

Vurdering av risiko i egen virksomhet

Steinindustrien er generelt vurdert som en risikobransje der det i en del land er avdekket uanstendige arbeidsforhold i steinbrudd og gruver. Det er viktig for Lundhs å ha dokumentasjon på hvordan vi som en ledende bergverksbedrift i Norge opptrer.

For egen virksomhet ser vi særlig risikofaktorer knyttet til sprengning, fall, ras, overkjøring og klem. Vi jobber kontinuerlig med forebyggende arbeid for å redusere risikoen, og iverksetter ekstra tiltak for å sikre at vi ikke tar noen unødvendige sjanser. For å redusere risikoen for fall er det eksempelvis et krav om å bruke fallsikring ved enhver operasjon.

Lundhs har et stort og omfattende HMS-arbeid satt i system av Landax - et nettbasert styringssystem for administrasjon, ledelse og kontroll. Vi har en godt utbygd vernetjeneste i alle brudd, med verneombud, hovedverneombud, verneleder, HMS-ansvarlig og et eget arbeidsmiljøutvalg som jobber regelmessig med HMS. Driften i Lundhs er også ISO-14001 sertifisert – noe som setter miljømessige krav til produksjonen. Alle som jobber i våre steinbrudd, er fast ansatt med kontrakt.

I tillegg til risikofaktorer knyttet til HMS vet vi også at det er risiko for hindring av likestilling i vår virksomhet og bransje. Vi ser særlig utfordringer knyttet til rekruttering av kvinner i produksjonen, og vi jobber kontinuerlig med å legge bedre til rette for et mer mangfoldig kandidattilfang. Inkluderende og nøytrale stillingsannonser, samt promotering av vårt mangfold- og likestillingsarbeid på intranett og i sosiale medier, har blant annet vært sentrale initiativer vi har jobbet med gjennom året. Mer informasjon om arbeidet fremkommer i vår Likestillingsredegjørelse som publiseres sammen med vår årsrapport.

Vurdering av risiko i Lundhs' leverandørkjede(r):

I tråd med vår risikobaserte tilnærming til aktsomhetsvurderinger har vi arbeidet med en rutine for prekvalifisering av nye leverandører som skal iverksettes i løpet av 2024. Rutinen innebærer at alle våre leverandører skal få en e-post med våre etiske retningslinjer for leverandører, samt en link til våre 'Minimumskrav for leverandører' i Forms, hvor alle må oppgi hvordan de jobber med risikovurdering i egen leverandørkjede og bekrefte at de har mottatt våre etiske retningslinjer for leverandører. Leverandørene skal også gi informasjon om opprinnelsesland for produktene vi kjøper, samt påse og dokumentere at arbeidere utover i leverandørkjeden har tilgang til effektive klagemekanismer og at arbeiderne er informert om disse. Disse kravene er beskrevet i våre etiske retningslinjer for leverandører og inngår som et kontraktsvilkår.

For leverandører vi har klassifisert i risikokategorier hvor vi ser behov for en ytterligere kartlegging, vil vi

sende ut et utvidet spørreskjema hvor de må oppgi mer informasjon om hvordan de jobber for å redusere risiko hos deres underleverandører og produksjonssteder.

Ut ifra tilbakemeldingene fra våre leverandører vil vi vurdere risikoen, og hva slags oppfølging og tiltak vi kan gjøre sammen med dem for å minimere risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter. Dersom det ikke er villighet til å oppgi informasjon eller rette opp eventuell skade/risiko, må vi vurdere å si opp nåværende samarbeid.

Tabellen under oppsummerer de kategoriene Lundhs anser som mest risikofylte, og gir et bilde på hvilke risikoer som mulig utspiller seg i vår leverandørkjede. I risikovurderingen som ligger til grunn for denne kategoriseringen har vi blant annet anvendt følgende kilder: [Høyrisikoanskaffelser fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring](#), [ITUC GRI - Home \(globalrightsindex.org\)](#), [Corruption Perceptions Index](#), [Sosial dumping og a-krim - Arbeidslivet.no](#).

Kategori	Risikofaktorer	Antall leverandører
Interndrift - varer og tjenester (herunder kontormøbler, forbruksmateriell, mat/drikke, vasketjenester og vedlikehold av bygg)	Produksjon av møbler og forbruksmateriell: Ved utvinning av råmaterialer og produksjon av komponenter er det risiko for barnearbeid, mangel på rett til fagorganisering og kollektiv forhandling, tvangsarbeid, dårlige arbeidsforhold, herunder helse og sikkerhet. Dette avhenger igjen av hvilke land råvare/komponent er produsert i. Ved vasketjenester og byggetjenester er innleid arbeidskraft med dårlige arbeidskontrakter, minstelønn og overdreven bruk av overtid en høy risiko.	72
Kjøretøy (herunder biler og bildeler)	Risiko forbundet med menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter er mest fremtredende i produksjon av komponenter og utvinning av råvarer som metaller og gummi. Det henger sammen med at produksjonen finner sted i høyrisikoland der lovverket ikke alltid håndheves.	13
Elektronisk utstyr / materiale (herunder telefon og elektronikk)	Nedover i leverandørkjeden i sammenstilling av produktene, produksjon av komponenter (chip) og ved utvinning av mineraler er det risiko for ekstrem overtid, barnearbeid, mangel på rett til fagorganisering og kollektiv forhandling, tvangsarbeid, dårlige arbeidsforhold, herunder helse og sikkerhet, og brudd på urfolks rettigheter.	7
Energi og kraft (herunder nettleie og strøm)	Risiko for miljø og helse ved utbygging, utslipp og forurensing. Risiko for ulykker og skader for arbeiderne.	2
Driftsutstyr produksjon (herunder verktøy, maskiner og mekanisk utstyr)	Risiko for arbeidsforhold knyttet til utvinning og fordeling/produksjon.	67
Arbeidsklær og verneutstyr	Nedover i leverandørkjeden ved produksjon av produktene (CMT -Cut, Make and Trim) og ved utvinning av råmaterialer er det risiko for ekstrem overtid, barnearbeid, mangel på rett til fagorganisering og kollektiv forhandling, tvangsarbeid, og dårlige arbeidsforhold, herunder helse og sikkerhet.	1

Transporttjenester (herunder tjenester knyttet til person- og varetransport)	Det foreligger risiko for fatale arbeidsulykker innenfor transport og lagring. Det forekommer også betydelig risiko for dårlige arbeidsforhold og utnyttelse av migrantarbeidere i transportsektoren. Ugunstig arbeidstid og ekstrem overtid. Innleid arbeidskraft.	17
Distributører (herunder forretningspartnere ved distribusjon av fliser, benkeplater og utestsein)	Risiko for korrupsjon og uregulerte arbeidsforhold.	10
Agenter (herunder innleie av salgspersonell)	Risiko for korrupsjon og uregulerte forhold.	2
Service kjøretøy (herunder service og reparasjoner av kjøretøy)	Risiko for eksponering av farlige kjemikalier, skader og ulykke under arbeid og miljøpåvirkning ved utslipp av olje, kjemikalier og annet avfall.	9

Vi har også vurdert hvilken påvirkningsmulighet vi har på leverandører klassifisert i de ulike kategoriene. Det er viktig å understreke at vår mulighet for påvirkning ikke endrer vårt direkte ansvar, men danner grunnlaget for hvilke risikoreduserende tiltak som er hensiktsmessig. Ved liten eller medium påvirkningsmulighet er det helt avgjørende å etablere samarbeid med våre leverandører for å sikre kartlegging, og eventuelt forbedringsarbeid. Ved kategorier hvor vi har høy påvirkningskraft har vi i større grad mulighet til å legge press på leverandøren til å foreta endringer. Uansett påvirkningsmulighet anser vi samarbeid med leverandøren og berørte parter som en viktig del av vårt arbeid.

Basert på innsikten vi har fått så langt har vi ikke avdekket noen faktiske brudd på grunnleggende menneskerettigheter og/eller anstendige arbeidsforhold, men vi skal jobbe videre med kartleggingen i 2024.

3. Håndtering av prioritert påvirkning

Vårt arbeid med å stanse, forebygge eller redusere risiko handler om å håndtere negative påvirkninger som er identifisert i kartleggingen på en god måte. Gjennom rapporteringsåret har vi påbegynt kartleggingen av vår leverandørkjede og vurdert negativ påvirkning knyttet til egen virksomhet. I denne prosessen har vi også utarbeidet nye rutiner for risikokartlegging og leverandøroppfølging som legger grunnlaget for vårt arbeid med å stanse, forebygge og redusere mulig eller faktisk negativ påvirkning i tiden fremover.

Som nevnt har vi erfart at det ikke har vært satt av nok ressurser til å kartlegge etter våre ambisjoner. Gjennom rapporteringsåret har vi derfor ikke kommet like langt som ønsket, men med bedre rutiner på plass vil vi øke vår innsikt i årene fremover.

Tiltak i egen virksomhet

Helse, miljø og sikkerhet i alt vi gjør

Lundhs AS jobber kontinuerlig med å sikre gode rutiner og tilstrekkelige ressurser for at HMS hensyntas i alle arbeidsprosesser. For å ivareta gode arbeidsforhold og kompetanse er det viktig at vi lærer av våre feil, og eventuelt andre feil i bransjen. Dersom det skjer avvik, skal det registreres i vårt nettbaserte styringssystem Landax så det kan følges opp og gjøres endringer i rutiner ved behov. Vi ser på innrapporterte hendelser, samt hyppigheten i disse, for å avgjøre hvilke områder vi må fokusere på å forbedre.

Likestilling og mangfold i egen arbeidsstyrke

Lundhs AS har definert et mål i bærekraftstrategien som gjelder økt mangfold i anlegg- og bergverksbransjen. Et strategisk initiativ som skal understøtte denne målsettingen handler om å øke kvinneandelen i produksjonen. Vi opererer i en mannsdominert bransje og ser derfor et behov for ekstra innsats på rekruttering og tilrettelegging for å tiltrekke oss et mangfoldig spekter av kandidater. Det siste året har vi jobbet mer systematisk med ansettelsesprosesser og blant annet tatt i bruk rekrutteringsbyrå for å sikre nøytrale og inkluderende stillingsannonser. Vi har også jobbet aktivt med å promotere mangfold- og likestillingstiltak gjennom artikler på intranett og i sosiale medier.

I 2023 ansatte vi en egen ressurs på HR som har overordnet ansvar for å sikre at Lundhs fremmer likestilling og hindrer diskriminering i alle arbeidsprosesser. Vedkommende jobber tett med tillitsvalgte og arbeidsmiljøutvalget for å fremme forslag og initiativer som skal sikre likestilling og mangfold i virksomheten. Dette arbeidet vil videreføres og styrkes gjennom kommende rapporteringsår.

Tiltak i leverandørkjeden

Lundhs jobber kontinuerlig for å utbedre vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger. Gjennom rapporteringsåret har vi blitt oppmerksomme på områder for forbedring, og disse vil ha stort fokus i kommende rapporteringsår. Nedenfor beskrives tiltakene vi har prioritert for det kommende rapporteringsåret:

Risikoklassifisering og kartlegging av leverandører

Lundhs skal ha en risikobasert tilnærming til kartleggingen av våre leverandører og sikre at dette etterleves i den daglige driften. Fra risikokartleggingen vi har gjennomført i rapporteringsåret vet vi at vi har mangelfull informasjon utover første ledd i leverandørkjeden. Arbeidet med å innhente nødvendig innsikt er derfor en av våre viktigste prioriteter for kommende rapporteringsår. Vi vil fortsette kartleggingsarbeidet for å få ytterligere innsikt i vår leverandørkjede, og på bakgrunn av dette kunne iverksette hensiktsmessige tiltak der det er nødvendig.

I vårt videre arbeid vil vi til å begynne med å fokusere på de 200 leverandørene vi har kategorisert i høyrisikokategori.

4. Overvåking av gjennomføring og resultater

Vi er klar over at det er viktig å overvåke effekten av vår aktsomhetsvurderingsprosess. Dette innebærer at vi må ha gode systemer og rutiner for informasjonsinnhenting og -håndtering, for deretter å kunne kontinuerlig vurdere og revidere våre konklusjoner, prioriteringer og tiltak. Vi har derfor i rapporteringsåret hatt fokus på å etablere systematikk og samtidig vurdere hvordan vi best kan etablere et system som understøtter vårt arbeid.

For eksempel er det viktig for oss at kartleggingen og prioriteringen av de områdene hvor vi har mest negativ påvirkning blir gjort på en faglig solid og pålitelig måte, og at informasjonen rundt vår kartlegging er tilgjengelig. Dette med den hensikt å kontinuerlig følge opp risiko ved behov, og for å forbedre vårt arbeid.

Det er også viktig å evaluere effektiviteten av de tiltakene som er iverksatt for å stanse, forebygge og redusere virksomhetens negative påvirkning eller skade, slik at vi kan endre våre tiltak ved behov. Vi har derfor en pågående prosess for å etablere en innkjøpspraksis som understøtter våre mål for arbeidet.

Der det er relevant skal vi også vurdere om skader er blitt gjenopprettet. Vi har så langt ikke avdekket noen faktiske skader eller brudd på våre retningslinjer.

Vi har erkjent at vi har behov for å styrke vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger og oppfølgingen av dette arbeidet. Vi vil derfor i kommende rapporteringsår søke å bedre organiseringen av arbeidet. Vi vil også fortsette å utvikle vår systematikk og våre systemer for å kontinuerlig forbedre vår oppfølging av arbeidet med aktsomhetsvurderinger.

5. Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Lundhs' viktigste kilde til ekstern kommunikasjon vedrørende vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger og bærekraftig forretningspraksis er denne redegjørelsen. Vi ønsker å bruke redegjørelsen på åpenhetsloven til å synliggjøre status og planlagte tiltak som gjelder vårt arbeid med risikokartlegging og håndtering av risiko i egen virksomhet og våre leverandørkjeder. Utover denne redegjørelsen er også flere av våre retningslinjer gjort offentlig tilgjengelig, ref. kapittel 1.

Varslingskanaler og klagemekanismer som skal bidra til å avdekke negative konsekvenser

I henhold til åpenhetsloven §6 har vi opprettet to epostadresser som utgjør varslingskanalene via lundhs.no/sustainability.

- transparencyact@lundhs.no er kanalen offentligheten kan bruke ved spørsmål om hvordan vi jobber med aktsomhetsvurderinger.
- compliance@lundhs.no er den formelle varslingskanalen dersom noen vil varsle om menneske- og arbeidsrettighetsbrudd hos Lundhs eller i vår leverandørkjede. Varslere oppfordres til å varsle med identitet, men det er ikke et krav. Varslingen vil ikke gå videre direkte til underleverandør, men vil bli behandlet av en tredjepart. Varslingskanalen gjelder ikke for personkonflikter eller lignende forhold knyttet til et arbeidssted.

Se også kapittel 6 om klagemekanismer og gjenoppretting.

Vi vil besvare alle henvendelser om vårt arbeid innen 3 uker slik Åpenhetsloven krever. Vi vil registrere alle henvendelser og ivareta relevant informasjon, for å bidra til at vi forbedrer vårt arbeid dersom det er nødvendig.

Plikt til å fremskaffe informasjon

Antall per 31.12.23

Henvendelser om informasjon	0
Besvarelser innen 3 uker	0
Besvarelser innen 2 måneder	0

6. Gjenoppretting der dette er påkrevd

Dersom Lundhs har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker eller samfunn, er det viktig at skaden blir håndtert på en måte som fører til gjenoppretting eller samarbeid om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, offentlige beklagelser eller andre handlinger som kan rette opp skaden.

Gjenoppretting

I arbeidet med aktsomhetsvurderinger vil vårt ansvar ved negativ påvirkning variere med utgangspunkt i vår grad av involvering i skaden. Dette er et viktig hensyn som avgjør hvordan vi skal reagere på en skade/påvirkning, og om vi er ansvarlig for å rette opp eller samarbeide om å rette opp. Ansvar for gjenoppretting i forhold til vår påvirkning vises i tabellen under som definert i FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter.

I de fleste tilfeller vil gjenoppretting involvere flere parter da sannsynligheten for negativ påvirkning er størst i leverandørkjeder i risikoland. Ansvarsavklaring per sak er en del av rutinen for gjenoppretting.

Hvis vi har...	Så bør vi...	
1. Forårsaket (eller kan komme til å forårsake) skade.	... stanse eller forebygge det vi gjør som forårsaker skade.	... og rette opp skaden.
2. Medvirket til (eller kan komme til å medvirke til) skade.	... stanse eller forebygge det vi gjør som bidrar til skade, bruke vår innflytelse til å redusere risiko for at skade fortsetter eller oppstår.	... og bidra til å rette opp skaden.
3. Identifisert en forbindelse mellom skade og vår virksomhet/produkter/tjenester.	 bruke vår innflytelse til å påse at virksomheten som forårsaker skade reduserer risikoen for at skade fortsetter eller oppstår.	... ikke formelt ansvar for å rette opp, men må sikre at skaden blir rettet opp av ansvarlig part.

I tilfeller der Lundhs finner ut at vi har forårsaket eller medvirket til faktisk skade, skal skaden håndteres ved å sørge for eller samarbeide om gjenoppretting og erstatning. Det skal forsøkes å gjenopprette situasjonen til slik den var før skaden inntraff, hvis mulig. Vi skal overholde lov og følge internasjonale retningslinjer for gjenoppretting der det er tilgjengelig. Ved menneskerettighetsbrudd skal berørte rettighetshavere konsulteres og involveres i prosessen. Vi skal også undersøke om de skadelidende eller de som har reist klagen er fornøyd med resultatene etter prosessen med gjenoppretting.

I situasjoner hvor Lundhs er direkte forbundet med en negativ påvirkning, men ikke selv har medvirket til den, vil vi bruke vår innflytelse til å få den relevante parten som har forårsaker skaden til å stoppe, forbygge eller redusere sitt skadeomfang. Dette kan eksempelvis være tilfellet om den negative skaden skyldes en av våre forretningsforbindelser eller leverandører. Vi har ikke avdekket noen faktiske behov for gjenoppretting i rapporteringsåret, men vi jobber med å avdekke slike forhold gjennom vår risikobaserte tilnærming hvor vi følger opp leverandører med forhøyet risiko.

Klagemekanismer

Tilgjengelige klageordninger for både arbeidere og lokalsamfunn er en viktig forutsetning for at de kan få sine saker hørt og håndtert. Ved å tilgjengeliggjøre slike ordninger kan Lundhs sikre at vi tar ansvar for vår påvirkning på mennesker og samfunn, og at eventuelle skader blir håndtert på en hensiktsmessig måte.

Personer og organisasjoner som varsler om skader kan i mange land gjøre dette vitende om at de utsetter seg selv for potensiell risiko for usaklig oppsigelse, svartelister som umuliggjør nye arbeidsforhold, trakassering og

vold og urettmessig arrestasjoner. For Lundhs er det viktig at uavhengige kritiske stemmer som journalister og lokale organisasjoner kan rapportere om forhold som vedrører vår leverandørkjede uten å risikere straff.

Personer som opplever at de har fått sine rettigheter krenket eller blitt påført skade skal kunne få sin klage og sak behandlet. Dette skal, når mulig, gjennomføres lokalt på arbeidsplassen. Hvis dette ikke er mulig, skal det sikres gjennom rettshjelp eller et annet passende organ. Lundhs forventer at involvert arbeidsgiver tilrettelegger for en slik prosess og at varsler under ingen omstendigheter straffes.

Hvis det er tilfeller der det er risiko for at varsler kan bli/har blitt utsatt for straff i forbindelse med klage, skal Lundhs bidra til å støtte varsler ved for eksempel å;

- Innlede dialog med de nødvendige partene (enten politikere/tjenestemenn/diplomater og/eller enkeltpersoner som forretningsrepresentanter/representanter for sivilsamfunnsorganisasjoner eller fagforeninger).
- Om nødvendig, eskalere til høyere organer (enten politikere/tjenestemenn/diplomater og/eller privatpersoner som forretningsrepresentanter/representanter for sivilsamfunnsorganisasjoner eller fagforeninger).
- Samarbeid med andre i samme bransje for å øke muligheten for press.
- Delta i offentlige uttalelser der dette kan anses å bidra til løsningen av saken.

Lundhs har ikke mottatt noen klager i rapporteringsåret.

Styrets signatur

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis

Styret i Lundhs AS bekrefter med dette å ha mottatt og lest rapport som danner grunnlaget for vår redegjørelse for rapporteringsåret 2023.

This documents contains 20 pages before this page

Dokumentet inneholder 20 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 20 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 20 sider før denne side

Detta dokument innehåller 20 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

This documents contains 21 pages before this page

Dokumentet inneholder 21 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 21 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 21 sider før denne side

Detta dokument innehåller 21 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmitteckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende